

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Kertész-utca 35. szám.

Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **6 frt.** — Félévre **3 frt.**

Negyedévre **1 frt 50 kr.**

ELBESZÉLÉS.

(2. folytatás.)

CASA RARA.

Írta: **BENICZKYNÉ BAJZA LENKE.**

IV.

s Vandoska grófnőt a következő napok-
ban nem látták Monte-Carlóban a játé-
asztalnál.

— Talán észretért, vagy
nincs pénze — mondták többen,
kik figyelemmel kísérték azelőtt
játékát.

A hangverseny-teremben, a
kioszkban és ebédlőben napon-
ként megjelent, mindig Condorset
marquis kíséretében, ki elválha-
tatlannak látszott lenni tőle.

A marquist régen ismerték
a Rivierán; komoly, szelid ifju-
nak tartották; mint mondták,
többet foglalkozott egészségével,
mint szükséges lett volna, de
tudták, hogy komoly, tudományos
munkát írt, melyet mint jól
ismertet olvastak Francia-
országban, s még szolgálja is
bogárgyűjteménnyel birt, mind-
ketten hasznos elfoglaltsággal
tölték a napokat. Azért igen
feltűnő volt ez a változás nála,
mert még sohasem látták őt asszonytársaságban, s
beszélni kezdtek róla.

A grófnőről semmit sem tudtak, csak azt lát-

ták, hogy esinos, elegáns, nagyban játszik s Nizza
egyik legszebb villáját bírja bérben, mely Condorset
marquis tulajdona.

Mosolyogtak a gyakori együttléten, hisz az az
örökszép vidék legalkalmasabb arra, hogy a szívek
találkozzanak.

Hetek multak, s követke-
zett a nizzai híres lóverseny
ideje, hol legnagyobb áramlata
van az idegeneknek. A vonatok
Nizza és Monte-Carló között
zsufolva vannak, a hangverseny-
teremben alig lehet helyet kapni,
s Páris, London előkelősége
megjelen, hogy részt vegyen a
virágkorzóban, mely rendszeren a
versenyek ideje alatt tartat-
tik meg.

Ez évben a korzó napján
a rendesen is pompásabban
kelt fel a nap. Sugarai eláraszt-
ták Nizza utcáit s a tenger
habjai égni látszottak sugarai-
ban. A sétatér platánfái hason-
lítottak szépségükben azon su-
gárból származott, hagyományos
fához, melyet semmiféle mag

nem növesztett, s a láthatár oly kék és átlátszó
volt, minő csak a déli tenger fölötti égboltozat
lehet.

EÖTVÖS KÁROLY.

Condorset marquis elegáns phaetonban ült Vandoska grófnővel s részt vett a virágkorzó mulatságában, mely sehol sem oly szép, mint Nizzában, hol már a természet is ily látványokra van kijelölve.

A sok exotikus növény, buján illatozó virág, mirtusz, cziprus, narancs és pálma környezetében kevésbé szükséges a művészet hozzájárulása, hogy tökéletest alkosson a kéz, mely kontár marad az örök természet mellett.

Egymást érték a fogatok. Minden nemzet siet itt kitenni magáért. Vetélkedés folyik a világ leggazdagabb emberei között, nem a pénz, hanem az izlésre nézve, s a nők öltözéke, a férfiak fogata meghaladja a pompa legmagasb határát.

Magda grófnő feltűnő jó színben volt e napon. Világoskék selyemruhája és virágokkal diszitett kalapja kitűnően emelték arcza viruló színét, mert igazán viruló volt az, az élet, egészség bája s a szerelem boldogsága ragyogott rajta.

Egy este, csónakon ülve, elmondta a marquisnak élte történetét. A habok lágy ringatása álmodozóvá tették mindkettőjüket. A kellemes esti fuvalat beopta magát sziveikbe, s megnyitotta az ajkakat. És a grófnő megható szavakban mondta el multját.

Szegény, de előkelő szülők gyermeke, — mondá, s mint ilyen, kevés igénye lehetett, hogy fényes házasságot köthessen. Kénytelen volt elfogadni az öreg Vandoska gróf kezét, kit nem szeretett, de ki fényes sorsot biztosított számára.

Szomoruan írta le házaseletének rövid, de örömtelen idejét. Férje zsarnok, féltékeny, durva volt, s ő sokat szenvedett, de megszabadítá attól a halál, mely jótevéként változtatott sorsán.

Szülői meghaltak s ő egyedül maradt.

Nagy vagyona, melyet férjétől örökölt, avatatlan kezekbe jutott, mert ő tapasztalatlanságában nem tudott azzal bánni s hűtelen tanácsadók kifosztogatták, ahogy csak bírták; midőn észrejött, már alig fele maradt meg a vagyonnak.

— Egyedül lévén a világon, szórakozni akartam, idevetett a sors, hol több telet tölték s szerencsével játszottam. Az volt egyedüli szenvedélyem; ismeretségeket nagy óvatossággal kötöttem, sem szeretni, sem férjhezmenni többé nem akartam.

— Eseményekben nem gazdag történet ez, — mondá melegen a marquis, de nekem kedvesebb, mintha több mondanivaló volna róla, s zajosabb életet jelezne.

A grófnő bájosan mosolygott. Arczának kifejezése oly leányos, nyílt és igaz volt, minő csak az ártatlanságé lehet, s a marquis nem bírván érzelmeinek tovább ellentállni, megvallá szerelmét és nőül kérte.

Hetek teltek el így zavartalan boldogságban, a fiatal nő lemondott a játékról, csak vőlegényének

élt, s a virágkorzó volt az egyedüli alkalom, hol a tömeg közé vegyültek, s vigan mutogatták egymásnak a gyönyörű fogatokat, melyek mellettük elrobogtak.

Az általános figyelem egyszerre egy feltűnő kocsi felé fordult, mely kimagaslott a többiek közül, s úgy pompában, mint izlésben páratlan volt.

Négy gyönyörű orosz ló volt a magas, aranyozott kerekű és tengelyű magas kocsi fogva, s elől-hátul két-két fehérbe öltözött eseléd foglalt a bakon helyet.

A gyepelő szinte hófehér volt, virágfonatokkal diszitve, s a kocsi belseje lilium, rózsza és ibolyakertnek látszott, melynek árjában egy férfi és nő foglaltak helyet, mindketten fiatalok, szépek voltak, a legdiszesebb öltözékben.

Arczuk nem kevésbé tündökölt a jókedvben, mint fogatuk és szerszámjuk az aranyban s mindenfelé azt sutogták a nézők: lengyelek, s Condorset marquis kétszeres érdekléssel szemlélte őket.

A pompás fogatban ülő férfi köszönté őt, és figyelmesen vizsgálta a mellette ülő társnőjét, azután továbbrobogott a fogat.

— Ki volt az? — kérdé csodálkozva Condorset marquis. Köszöntött, s én nem ismerem, pedig arcza ismerősnek látszott, vagy talán magát illette a köszöntés, Magda?

— Nem hiszem, — viszonzá titkolhatóan zavarral a grófnő, s arcza egyszerre majdnem oly halvány lett, mint midőn éjszakáit a játékházban tölté.

Többé nem beszéltek róla, de a marquisnak feltűnt menyasszonya rossz kedve, lehangozása, azonban nem kérdezősködött annak okáról.

A Casa Rarába érve, egy kedves estét töltöttek együtt, mint rendesen, s a marquis boldogan ment át a virágos kerten pavillonjába, hol szerelemmel telt szívvél álmodozott a jövőről, és oly boldog volt, minő csak ember az ő korában, az ő mély érzésével lehetett.

V.

Másnap reggel öreg szolgája levelet adott át neki, melyet, mint mondta, akkor hagytak nála számára, midőn még aludt.

Az irás ismeretlen volt a borítékon, s ő egykedvűen bontá fel, bár a rajta levő czimeres grófi monogrammutatá, hogy nem kérő levél, mint az Nizzában nem ritka eset, hol az emberek oly gyakran és könnyen kifognak a pénzből.

A sorok írójának nevére pillantott, s azonnal érdek látszott arczán. Egy rég elfeledett, előkelő lengyel nevet olvasott, melynek viselője egykor a párisi egyetemen tanulótársa volt, de azóta nem hallott róla, s az a virágkorzón megismerve őt, találkozni óhajtott vele.

Condorset Eugén nagyon örült ennek a hírnék; ő, előtte való nap, nem ismerte meg a pompás fogat tulajdonosát, de az úgy látszott, jobban megtartá őt

emlékében. Sietve irt neki néhány sort, hogy a délelőtt folytán föl fogja keresni, de mielőtt még elküldhette volna a levelet, Magdát pillantá meg a kertben, s kifutott hozzá, hogy a gyönyörű reggelen üdvözölje.

— Kinek irt, Eugén? — kérde az tőle, a levelet meglátván kezében.

— Képzeld, Magda, a tegnapi nagyszerű fogat tulajdonosától, Z...gróftól kaptam ma tudósítást. Tanulótársak voltunk Párisban s nem ismertem meg, ő ma tudatta ittlétét velem, és a délelőtt folytán föl fogom keresni, azt irtam meg neki.

Gyorsan elhallgatott. Meglepetve látta a változást társnője arcán, mely halálsápadt volt, s szemének szivárványa oly homályos lett, mint a víz, melyet jégkéreg borít.

— Mi baja? — kérde megrettenve. — Roszszul van?

— Elszédültem. Ez a meleg tavaszi levegő, mert nálunk ilyenkor még tél, de itt már kikelet van.

Alig tudott beszélni, hangja elhalt, szemei könnyben, ajka reszketett a felindulástól.

— Jöjjön, fölvezetem, feküdjék le, talán kifáradt tegnap, talán máskor nem is szokott ily korán fölkelni?

(Vége következik.)

Egy kisleány emlékkönyvébe.

*Egyik perc a másik sírját ássa,
Mint sebes folyam az idő mulása
Előretör, vissza hiába inted!...
Nyomot hagy rajtunk sebes szökkenése,
Lassubb, gyengébb lesz szíveink verése,
Apadnak vágyai lelkeinknek.*

*Szép ifjúságunk oly rövid, rövid!...
Még nyár van, és a tél már közelít,
Hogy befődjön leplevel havának;
Örvendj a nyárnak, úgy lesz szép a tél,
Ha számtalan szép emléked regél
Napokról, mik derültek valának.*

*Hőn kívánom, hogy minden perczenet
Vidám örömet termeljen neked
És veled hadd örvendjek én is;
A csillag sem tündöklik egymagába
Társtalan nem virít a kert virága —
Legyenek rokonok szíveink is.*

*Én nem ígérek, nem értek alkuvást,
A gyémántokkal kivarrt égi palást
Szerelmednek jutalma nem lesz!...
De sarjad egy virág szívem mélyén,
Ezt a virágot adom neked én;
Örök hűségemnek virága ez!...*

Discanth Gáspár.

PÁL FORDULÁSA.

Irta: Pécsi D. Anzelm.

(2. folyt. és vége.)

Mihálfi Pál egy éjszaka koldussá lett. Mikor már a ház recsegett, ropogott, mikor a nádtető édig dobálta sziporkáit az éjben, akkor eszébe jutott annak az összetöpörödött vén embernek, hogy van egy féltett nagy kincse, a melyik benn vész a lángok közt és berohant az égő házba, előtte-utána hullottak az üszkös gerendák, fojtó füst volt, parázsról-parázsra lépett — az egyik gerenda a jobb karját nyomorultra verte — sohase lesz az többet egészséges — de a balkezével még ki tudta kaparni a parázs közül egy kis elefántesontra festett arczképét lányának.

Ezt nézegette akkor is, mikor másnap a megszenesedett rom tövében üldögélt felkötött karral.

— Mit néz azon a képen Mihályfi uram?

— Szegény megboldogult lányomat.

— Nem halt az meg, ott él a városon kívül a füzes alatt egy kis fehérre meszelt házban!

— Hej, dehogy él, az én lányomat megölte akkor — akkor régen egy gazember, hogy az Isten...

A kérdező tovább állt, ő meg nem folytatta, csak gondolatban átkait.

Néha eszébe jutott Mihálfinak, hogy milyen jó volna, ha leánya még élne, s ápolná ezt a szegény, öreg, tehetetlen koldus édesapját.

Miért is kellett éppen az ő lányának meghalni és sirt az öreg, kövér könyveseppek hullottak fehér szakálára.

— Mihálfi uram! Láttam a lányát, beszéltem is vele, szegény úgy fájlalja, hogy nem segíthet szegény beteg apján.

— Az én lányomat nem láthatta kigyelmed, régen meghalt az már.

— Nem halt meg bizony, csak közel járt a halálhoz, mikor a gólya a háza tájékán kelepelt, ott a füzes alatt. Hanem amikor a kis baba — fiu ám — a világra jött, akkor ő is jobban lett és olyan egészséges most, mint a makk!

— Az nem az én leányom volt, az már rég meghalt, azt megölték — és egyre csak azt hajtogatta, hogy megölték.

— Hogy az Isten... de nem tudta tovább folytatni átkozódását, úgy a torkán rekedt az az átok, mintha oda fojtották volna, bizony két kis apró kéz, unokájának a két keze fojtotta oda.

Olyan különös érzés vett rajta erőt, ő öreg apa, neki unokája van, ez a vér az ő véréből — nem ezt nem átkozza meg — ez a szegény nem tehet róla hogy született, nem, ezért ő imádkozni fog.

De vajjon használ-e az ima abból a szájából, mely oly gyakran hívta le az Isten haragját a bűnösökre?!

Imigyen tépelődött a koldus, ki most mások irgalmára szorult, a miből hol juttattak neki, hol nem. A teher már olyan nagyon rajta volt, lelkileg meg úgy elgyötrődött, hogy az a roskatag agg test már nem bírta tovább, bele akart ugrani a város kutjába.

Már ment is, hogy végrehajtsa tervét, de aztán meggondolta magát, elébb látni akarta — csak látni — az unokáját.

Oh ő erős lesz, a leányát nem ismeri majd meg, az unokáját is csak egyszer nézi meg, aztán elmegy oda, ahonnan nincs ut visszafelé.

El is indult a város alatti füzes felé, lassan lépkedett, dereka meg volt hajolva, ruhái rongyokban lógtak róla, de a szemöldökeit összeráncolta, az arca olyan szigorú volt, mint mikor leányának az ítéletét írta alá.

Már látta a füzes alján azt a fehérre meszelt házat, a mely előtt egy csinos menyecske ült és ringatta pólyás gyermekét.

Annuska is látta már a közeledőt — s bár nem láthatta még az arcát, szive mégis nagyot dobbant.

Mikor pedig megismerte az öreget, akkor ölbe kapta kis gyermekét és úgy rohant eléje, ott letérdelt és összeesőkolta a jobb kezét, a mely egykor azért emelkedett ég felé ott a város kapujánál, hogy őt megátkozza, s most tehetetlenül lóg le. Talán azért esett reá az a gerenda. Annuska sirt és úgy kértatyjától bocsánatot és az öreg csak azon vette észre magát, hogy azt a esőppnyi kis jószágot a bal karjára kapta, esőkolgatta, ölelgette és könyek között imád-

Montenegrói csempészek.

kozik, hogy az Isten felejtse el az ő átkait — oh egy örült szavai voltak azok. De ha már le kell sujtani az átoknak — őt érje, egyedül őt, ezt az élőhalottat, csak gyermekét, csak unokáját, azt áldja meg az Isten.

Aztán megölelte leányát és megcsókolta.

— Édes gyermekem, kis unokám, legyetek ezerszer áldva!

Nem tudott többet szólani, mert megint sirni kezdett.

— Édes apám, kerüljön beljebb hozzánk, ha nálunk le nem ül, elviszi a kis Pali álmát.

— Pali, Pali a neve, az én nevemre keresztelték, ha, ha, ha, kis Pali, aranyos Pali! — Igazán röstellem leírni: az a vén ember még tánczolt is örömeiben.

Megjött Annuska férje is, Váradon volt dolga, odajárt.

Persze, hogy ő is örömmel látta az öreget, akit nem is engedtek vissza abba a városba, melynek olyan kegyetlen statutumai vannak.

És vagy hiszik, vagy nem, de szent igaz, hogy hűségesebb eselédje nem volt a kis Palinak, mint a megtért Pál!

Persze, ma már ilyesmi nem történhetik, ma már nem olyan kegyetlenek a városok statutumai.

A VADÁSZ.

Írta: Fedjkovics József.

I.

Az én bátyám, tudják, nagyon, de nagyon szenvedélyes vadász volt. Ha egy nap nem barangolhatott azokban a sötét erdőkben, hát már beteg volt. És szép, de milyen szép legény volt! Mindig fekete drága ruhában járt, haját meg rövidre vágva hordta.

Vadászik az én bátyám, vadászik, de egy idő óta elkezdett nagyon sokáig maradozni el az erdőben. Az apánk pedig kérde egyszer: „Hát te hol voltál olyan sokáig Onufri?”

— Hát én bizony — mondja — egész Bukovecz alá hajtottam egy szarvast!

Az apánk csak a fejét csóválta: „Nem fogtál te fiu magadnak valami nyestecskét?”

A bátyám úgy elveresedett, mintha leforrázták volna, s ki is szaladt a szobából, — apám pedig elkezdett nevetni.

II.

Istenem, milyen lurkó voltam én! Ha a faluban valami tréfa készül, az nem esik meg nélkülem. „Ohó!” mondják az emberek, „ez bizonyosan annak az akasztanivalónak a dolga!” De azért mindenki szeretett, az apám a legjobban.

Másnap hajnalban a bátyám a puskát újból a vállára vette s neki az erdőnek, az apám meg engem szólit:

— Hriczku! — mondja — gyere csak ide Hriczku — Odaszaladok:

— Mi az, atyuskám?

— Menj csak — mondja — Onufri után s nézd meg: hová megy és mit fog csinálni. De óvatosan csináld a dolgot!

Engem mintha hájjal kentek volna meg. „Rajta, rajta” mondom

s berohanok az erdőbe, mint a boszorkány. Nézem, a bátyám meg úgy vágat az ösvényen, de úgy vágat, hogy szinte porzik; olyan sietős volt, látjátok, az utja. Én meg mint a róka csuszom folyton utána, folyton utána és utána.

Nem messze egy tanyától megállott; most már olyan barátságosan nézeget a fák alá. „Nem látom — mondja — elkésett.”

Ohó, gondoltam magamban, és mint a macska, felkapaszkodtam egy magas fenyőfára: úgy ülök ott, mint egy manó, nem is piszsenek.

Egyszer csak: kop! kop — lopózik az erdő alatt, mint a fecske, egy fiatal nő. Oda fut a bátyám, felkapja az ölébe, magához szoritotta úgy esőkolóznak, hogy szinte borzasztó.

— No — mondja a nő kifujva magát — no elkéstem. Mig a beteg emberemet rendbe szedtem, mig a...

A bátyám mélyen felsóhajtott,

— Hej, — mondja — nagy lesz a mi vétünk ezért.

Azután meg elkiáltja magát:

— Olena, Olena! szerencsétlenségem te, ne szeressük mi egymást.

— Vagy úgy — mondja a nő, s elkezdett gunyolódni — ki adta a tanácsot, én-e, vagy te, mi?

A bátyám a fehér kezeit tördelte, a nő meg folytatja:

— Ohó uracska, láttam én különbeket, mint te. Holtunk után nincs bűnbánat. Az emberem ma... holnap...

— Legalább az emberedet ne emlegesd előttem! — kiáltja a bátyám, nem a maga hangján, s végig dült a tőkén — az Isten verjen meg téged.

Az asszony úgy tesz, mintha nem hallaná. Rögtön mellé ült, ölébe vette a fejét, elkezdte csókolgatni, babáztatni, csiklandozni, úgy keresztül fonta karjaival, mint a kigyó. A bátyámat mintha megbabonázták volna, úgy hozzá tapadt, mint a lepke a mézhez.

— Nézd csak mit hoztam neked — mondja az asszony s benyult kebelébe. Jobban akartam látni, kihajoltam a fenyőről, a teteje meg: ropp! én meg hepp vele a földre. Ah megtéptek az ágak, megtéptek alaposan. A bátyám nekem

— Hát téged — mondja — mi az Ánti Krisztus hozott ide és még a fenyőre is felvitt, mi? Nem tudtad magad felkötni, hát ide hozott az ördög anyja? — Én meg csak úgy remegek. — Oh — mondom — jaj, jaj, végem van, végem! — s ezalatt úgy nevetnének, hogy majd megpukkanok, de nem merek, megöl, gondolom magamban.

— No, no — mondja — mindjárt kigyógyítlak én! Csak egy körömfeketényt tudjon meg apám arról, a mi itt volt, hát úgy felszurlak, kölyök, a karóra, mint egy varjut! Mars haza!

Nem lehetett maradni. Elmentem.

— Hát mi volt ott? — kérde az apám.

— Semmi — mondom. — Akkor hazudtam először az apámnak. Még jó, hogy meg nem esküdtem reá.

III.

Ugy vagy három, négy nap mulva halljuk: halottnak harangoznak. Az anyám hirtelen meg is rázkódott:

— Ugyan kinek? — kérdi.

— Hát az öreg Bendurnak — mondják az emberek.

Az én bátyám meg nem várt egy hetet sem s azt mondja az öregeknek: Meg akarok házasodni!

— Hisz te még nagyon fiatal vagy — mondja az apám — jókor van még neked lekötni magad, legénykedjél még vagy két évig, hogy ne sajnáld aztán a fiatalságodat!

— Már én eleget legénykedtem, atyuskám! Ideje már gazdává lennem!

Az apám elgondolkodott egy kissé.

— Felőlem! — mondja. — És kít gondolsz megkérni?

— Bendurnét.

Az anyám sirva fakadt: „Fiam, aranyom, galambom, ne végy özvegyet. Az özvegy mérget tart a poclon. Ne végy, ne végy özvegyet galambom!”

— Ha nem engedik elvennem Bendurnét, hát elmegyek maguktól a világba, nem élhetek nélküle.

Az anyám meg a lábaihoz borult és „Végy” mondja „a kít akarsz, végy, a kít akarsz csak el ne hagyj engem, ne menj el galambom! meghalok.”

Öt hét mulva megvolt a lakodalom is. Istenem, hogy mulattak! Csak az anyám járt úgy, mintha megölték volna, nem az ő kedve szerinti pár volt ez, de hát mit csinálhatott szegény feje! A nagynénem meg egyre járkál s azt beszél: Beadott neki, beadott neki a bestia (nem rá legyen mondva), oh beadott fiacskám Onufricskám! Tudjátok, nagyon szerette a bátyámat, de olyan természetű volt, hogyha egyszer valamit a szájára vett, akkor hiábaló minden. Ha megölik is, mindig a magáét folytatja.

Az emberek meg egyre kérlelik: „De hát hallgasson már néni! legalább most hallgasson, ne csináljon szégyent galambocskám!”

Ő meg erre: „És miért hallgatnék, mi? Nem fogok hallgatni! — Hadd tudják meg, hogy beadott neki, beadott neki, beadott neki! Hát ki látta valaha, hogy ilyen fiatal virágszál ránézzen olyan vén asszonyra! Az urak előtt, a papok előtt, az egész világ előtt fogom beszélni, nem hogy itt. Kilencz templomban megesküszöm rá; igen, megesküszöm!”

IV.

A lakodalom után a bátyám elkülönítette magát tőlünk, elment a feleségéhez. Nagyon ritkán jött hozzánk, az ágyom pedig egyszer sem, gyűlölte az anyámat és még dicsekedett is, hogy verni fogja.

A bíránk házasította a fiát. Igen jó viszonyban élt mindnyájunkkal. Egyszer csak hí a lakodalomra.

Az anyámnak ugyan nem a lakodalom volt az eszében, de azért csak elment. „Mit” — mondja, — „mikor olyan szívesen kér, ki ne menne el! Élni kell valahogy az emberekkel. Maholnap meghalok és ha nem lesznek emberek, ki kísér ki a sirig?” Elment.

Azon a lakodalmon ott volt Onufri is a feleségével. Valahogy kedvetlen, nem olyan mint régen, mikor úgy mulatott, mint a szürke ház a nap mellett. Az anyám meg elkezdte kérdezni: „Hát aztán miért nem jársz te, Onufricska hozzánk? Megfeledeztél az öreg anyácskádról!”

Akart felelni valamit a szegény, de az ágyom őt magát oldalba döfte, az anyámat pedig püf, püf! az orrán, „Hát te fogod”, mondja, „az én emberemet híni, mi? ki parancsol neki, én-e vagy te?”

Az anyám nem szólt egy szót sem, csak keservesen elsírta magát és törülgette a vért, mely vastagon folyt róla, de a bátyámat, mintha kieserélték volna. Istenem! mikor előkapja az aranyozott botját, mikor elkezdé a feleségét ütni. „Hát te” mondja, „ilyen, amolyan, az én anyámat fogod bántani?” Bizonyossn megölte volna, ha nem lettek volna emberek. „Fuss”, mondják az

— A bál előtt. —

asszonyoknak „ha még élni akarsz a világon; mi már ismerjük az ő természetét.“

Az asszony meg ott állott az ajtóban, a mint volt, borzasan, véresen, a gyöngy- és aranyos össze van rajta tépve, és a bátyámat fenyegeti:

— Várj te gonosz — mondja — megfizetek én ezért, ne félj, — és eltűnt.

Onufri pedig szakítja kifelé magát az emberek kezéből, mint a tigris a ketreczben.

— Bocsássanak emberek — mondja — hadd vágjam össze, hadd aprítsam össze, mint a kutyát!

A nagynéném meg ott jár-kél az asszonyok között s egyre azt hajtogatja:

— Boszorkány! kuruzsló, majom, mérgekeverő! Hát nem mondtam! Hát nem mondtam nektek gyönyörű fejskéim!

V.

Ez a lakodalom is úgy elmúlt, mintha nem is lett volna, csak anyám sir folyton. Egyszer csak jön a bátyám, olyan, de olyan sápadt volt, mintha nem is lenne. Bejött: köszönt és leült a lóczára.

Az anyám szinte megrémült és kérdé:

— Hát neked mi a bajod, aranyos fiacskám, kedves gyermekem?

— Beteg vagyok — mondja. — Oh beteg vagyok! és kezeire hajtotta fejét, remeg, mint az aláfürészelt jávorfa,

— Teremtőm! — mondja az anyám s odament az ágyhoz, hogy megvéssze — oh tudtam én, tudtam, hogy így lesz! Menj és feküdj le, szerencsétlen gyermekem.

Ó meg csak mélyen felsóhajtott. „Hriczu“, mondja nekem „gyere huzd le a csizunámat!“

Lefeküdt az én bátyám; fekszik. Olyan lett, mint az árnyék senki nem mondaná, hogy ez ő. Az öregek úgy járnak, mintha meg volnának löve.

— Most már nem tudom mihez fogjak a fejemmel — mondja apám, egyet ütve kezeivel a csipőjére — akármit mondott, nem mondott, mindent megtettem, nem használt!

— És ne is törje magát hiába, s ne is fáradjon kedves atyuskám — mondta Onufri — rajtam már nem lehet segíteni: Inkább küldjön a pap után, hogy rend nélkül ne menjek el — szegény fejem!

Apám sír, anyám jajgat. „Hát mivel bántottunk mi meg úgy téged fiacskám, hogy árván akarsz hagyni minket? Onufricska, kedves gyermekünk!“

A nagynéném meg az ajtóban: „Most már én“, mondja, „tudom, tudom! No most már tudom! Megitatta“, mondja, „megitatta gyikkal! A Chima czigányné.“

— Papot! — kiáltotta a bátyám teljes erővel — hijják el a papot!

Elszaladtam a pap után. Ott ül a széken, előtte meg egy olyan nagy könyv, mint ez a fél asztal: olvas.

Megcsókoltam a térdét, s elkezdtem mondani miért jöttem ő meg szinte megrázkódott. „Onufri“, mondja, „Onufri haldoklik? De hát mi a baja?“

— Ki tudja azt — mondom — leesett a lábáról, hát úgy is fekszik. Már a viszhangot is megkérdezték, a fejszélét is megnyalogatták, a szegeket is beverték, és mind hiába. A nagynéném azt mondja, hogy megitatták.

VI.

Nálunk volt a pap is. Rendbe szedte a beteget, leült, beszélgetett és elment. A bátyám meg mintha egy kissé felvidult volna és szólit engem: „Menj“, mondja, „Hriczku“ és hív össze a pajtásaimat, hogy bucsuzzam el tőlük, csak gyorsan, öcsöcse, gyorsan!“

Összefutottak mindnyájan, körül állották. „Onufricska, testvérkém, kedves és derék pajtásunk, mi bajod van.“

— Meghalok — mondja — bocsássatok meg pajtások!“ Hangos sírásra fakadtak mindnyájan!

— Bocsásson meg neked — mondják — a Szűz anya, derék és kedves pajtásunk! — Elkezdtek vele csókolózni, apám

meg anyám a könyektől fuldokolnak. Egyszer csak a legényvezér, ki bátyám fejét tartotta elkiáltjamagát: „Gyertyát. Gyertyát adjatok!“

Alig értek rá meggyújtani a gyertyát és az én bátyám már nem volt a világon. Csak a pajtásai állottak mellette és könyeiket törülgetik.

VII.

Eltemették az én kedves bátyámat, megcsinálták a tort, de a felesége nem volt ott. Iszik, mulat Chaimnál és a legényekkel mászkál. „Még“, kiabálja az egész világ hallatára, „azt gondolta, hogy parancsolni fog nekem? No hát parancsoljon most. Még azt a vén boszorkányt (már mint az anyámat) meg kell tanitanom, csak meg ne kérleljen.“

De az anyám nem kérlette meg.

A mint a temetés után rögtön lefeküdt, fel sem keit többé. elnyugodott. A mikor haldokolt, azt mondja nekem:

— Ne végy özvegyet, mert én a másvilágról is elátkoználak.

— Én meg kiforráznám a szemét! — mondja a nagynéném.

De rátalált a kasza is a köre. Mulatott a mi menyünk, mulatott, míg végre megkérte egy szabadságos katona, ki a vérteseknél szolgált, megkérte s el is vette. Oh akkor már nem volt alkalma mulatni és ficzkádozni; oda köti hajánál fogva a férje a lóczához, eléje tesz egy korsó vizet és hamuból sült kenyeret, becsukja a házat, maga meg elmegy a kocsmába, vagy a templomi napokon és más ünnepélyeken járkal.

Megad az Isten mindent,
Csak várni kell reá.

VIII.

Egyszer ott ülök az udvaron s új ekeszarvakat faragok, az asszony meg megy az utcán, olyan öreg, és nyomorult. Benézett a mi udvarunkba és elsírta magát:

— Oh — mondja — Onufricskám gazduram, ha te élnél, a lábad nyomát csókolnám.

Az ő sirján meg már négyszer nyílnak a fehér, a kék és a mindenféle virágok.

Kis oroszból: *Zsathkovics Kálmán.*

PETŐFI SÁNDOR

a mi szemünkben.

Tanulmány.

(I. folyt.)

Írta: *Tolnai Lajos.*

I.

Hrdélyi meg akarja magyarázni, hogy ő elődei-vel szemben — hogy látja Petőfit. Azt mondja: „Az én belátásom szerint ő egész egyetemességgel, ugyszólván egész mellel fogta fel a nemzetet költészetében.“

Hát más hogy fogta fel?

Csokonay sem irt csak egy osztályról, p. o. csak a professzorokról, hivatalnokokról, parasztról, nemességről, papságról, katonaságról; költeményeiben, Dorottyájában, vigjátékaiban ott van az egész nemzet.

Kisfaludy Sándor, igaz, hogy legjobban szerette a középnemességet, mert azt ismerte leginkább. de „Kesergő szerelme“ az egész női szívé és ifjuságáé; regéiben ott a főur mellett a nép, a honoratior, a jobbágy, a katona, a főpap. Nem zár ki szívéből senkit és semmit, a mennyire bírja: az életet keresi. Az pedig az egész.

Kisfaludy Károly, Kölesey, Berzsenyi, majd később Vörösmarty, Garai, Vahot, a nekik adott tehetség szerint mindenik benyul a nemzet életébe, hol a multba, hol a jövőbe, a jelenről nem is szólván: ilyenemű megkülönböztetést tehát Petőfire nézve — még bóknak is — el nem fogadhatunk. Irt minden-

ról, ami szívét megihlette, megfogta. Nemesak az ő fejében fordult meg az a gondolat, hogy: mikép „egy a nemzet nyelvében, hasonlóan egynek kell lenni költészetében is.”

A Zrinyiász az egész nemzet és nemzeté; a „Romlásnak indult” fenséges óda, az egész nemzet szívéből van véve; az „Isten, áldd meg a magyart” minden élő és valaha élendő magyarnak szól; a „Hazádnak rendületlenül”, az egész országnak éneke és Arany is mindnyájunk szívéből vette a hangokat.

Az efféle iskátulázás mitsem mond, mert mitsem mondhat. Az sem áll, hogy a „legtöbb magyar költő az ő koráig többé-kevésbé osztályok költői, s élvezésükhöz némely műveltségi fok kívántatik, ellenben az ő költészetét — minden műveltség nélkül lehet élvezni, érteni.”

Mily sértő állítás:

Szerencse, hogy nem így van. Meg is czáfolja Erdélyi rögtön magamagát: „Hiszen ő szólott fenségesen, mint látnok”...

Talán az ilyen fenséges látnoki dolgok megértéséhez egy kevés műveltségi fok mégis kívántatik?

Petőfit elég hamar kezdték különösen németre fordítani, s egyik-másik külföldi nagysággal össze is hasonlítani.

Ezt eleitől fogva megtették minden valamirevaló költővel, nem mindig abból a szándékból, akaratból, hogy az utánzás mekkoraságát kimutassák a kisebbnél, hanem, hogy az újat a régi nagyhoz mérjék. S ez, mint akkor, az *illetőkre* ma is megtiszteltetés. Így volt magyar *Horácunk*, magyar *Petrarcánk*, magyar *Virgiliünk*, magyar *Balzacunk*, magyar *Walter Scottunk*, sőt Gyulai jóindulatából magyar *Shakespearunk* is.

Erdélyi sehogysem akarja, hogy Petőfit Goethehez, vagy Bérangerhez hasonlitsuk. „E kettő — mondja Erdélyi — igen nagy művész; Petőfi pedig csak alakulóban levő szellem, ki nem bírta magát a szép formába beönteni.”

Ki a nagy művész?

És mik e szép formák, hogy e két dologhoz a mi halhatatlanunknak semmi köze?

Nagy művész elsőben is, a ki nem olyan, mint Petőfi, a kinek nincs ráspoly a kezében, a ki a szavakat óraszámra nem mérlegeli, s a ki röffel nem méri a maga szövetét.

Igaz, Petőfi ilyen csakugyan nem volt. Lett később ilyen Shakespearunk is.

Nagy művész, a ki hideg, a ki sima, aki egyetlen botránkozató szócskát istenért ki nem mond, le nem ír. Nagy művész, a kit a szerencsés divat azzá tesz, a ki a maga közepszerű, kimért fogásaival a katonamértéken felül nem tolakodik. Nagy művész, a ki a természetest lehetőleg el tudja kerülni.

Petőfi pedig — Erdélyi szerint — igen gyakran a tér és idő sivatagaiban, a természet nyerségeiben állítja elő költészetét. A valódi költői nagyságot, a minden idők költészetét az emberi szellem mélységei adják. Ilyeneket Petőfitől *korához* képest várni nem is lehetett. Az ilyenekben Goethe a mester...

„Ist Gehorsam im Gemüthe,
Wird nicht fern die Liebe sein...”

Ez valami nagy, ilyet a mi szegény Petőfink soha el nem ér, azért nem is művész, nem is nagy költő. Hát mi? Nem engedte ezt kimondani még oly nemes szellemnél is, a minő a nagy Erdélyi János, az eddigelé legnagyobb magyar esztétikus volt — mi nem engedte kimondani? *az elfogultság!*

Ezt a talált gyémántot el kellett vinnünk a nagyvilág igaz műértőihöz, a kik aztán minden fé-

lelem, habozás, irigység és elfogultság nélkül kimondták, hogy *Petőfi Sándor minden idők egyik legnagyobb lyrikusa.*

De ezt még Erdélyi nem érte meg, ez az idő csak jóval később következett be.

Erdélyi szerint: „*Petőfi egy egészséges költői természet — salakosan, igaz, de jó magyar nyelvvel. Első kori műveit egyszerűség bélyegzi. A felfogás ezen egyszerűségének páratlan szüleményei sok vers, melyekben semmi oly rendkívüli nagy dolog, rejtély, vagy tartalom, csak végtelenül könnyű kecs. Gondolnád, hogy valamely szerencsés utánzás, másolat a természet után. Nem, az a költészet maga — gyermekileg felfogva.*”

Sem több, sem kevesebb?

Ahogy Erdélyi János fogja fel: valóban nem.

1854-ben, a Divatesarnok világában így állottak még a dolgok, de később is még — jó ideig.

II.

1858-ban, a Budapesti Szemle arisztokratikus hasábjain jelent meg Salamon Ferencz székfoglaló értekezése: „*Petőfi Sándor újabb költeményei 1847—1849.*”

Két dolgot kell itt megemlítenem. Olvastam a Kemény Zsigmond báró naplóját, melynek egyes lapjai Petőfi iránt igen csekélylő véleményt árulnak el. Széchenyi István gróf gyűlölte Kossuthot, s ezt nem is titkolta; Kemény Zsigmond ki nem állhatta Petőfit — kétségkívül durvaságaiért — de ezt nem hirdette.

Képződött azonban e nagy publiczista és száraz regényíró (jó, ide teszem nagy) körül egy egész kis udvar, a jó erdélyi írócskákából, mert akkor még azok voltak, mind *Gyulai*, mind *Szász Károly*, mind *Salamon* stb. stb. *Jánossy* Ferencz, *Mentovics* Ferencz, *Urváry* György és még egyszer stb. satöbbi.

Ez élénk eleven írói csoport félistennek tartotta Keményt. Kemény — báró is volt, és a „Pesti Napló” szerkesztője is. Nagy szó mindakettő.

Abban az időben több sikertelen próba után megteremtette, gondolom Lónyai Menyhért, a Budapesti Szemlét, Csengeri Antal szerkesztése alatt.

E kis raj rögtön odahúzódott a Kemény Zsigmond pártfogása után. Volt egy nagy élő költője is, a csak nemrég meghalt Vörösmarty Mihály után *Arany János*, a Toldi Miklós nagy és szerencsés költője. Sok okból kedvence lett Arany Keménynek. Arany nem bántotta a főurakat, nem irt *viszketős nyakú* verseket az arisztokrácia ellen, de sőt igen is royalista költő volt. Tetszett ez Kemény Zsigmondnak, ki maga is fejedelmi ivadék vala. Vörösmarty után a főrend szemeiben Arany foglalta el a trónust, ahogy a hírlapírók Jókairól ma mondják: *az atyamesteri széket.*

(Folytatása következik.)

—*— Émléksorok. —*—

Ha már szívembe zárva van
Egy kedves szép alak,
Tégy lakatot a szádra is,
Órzd meg titkodat.
Addig édes az érzelem,
A míg titok leszen;
Kívüled — és tán kívülre
Nem tudja senkisé.

D.

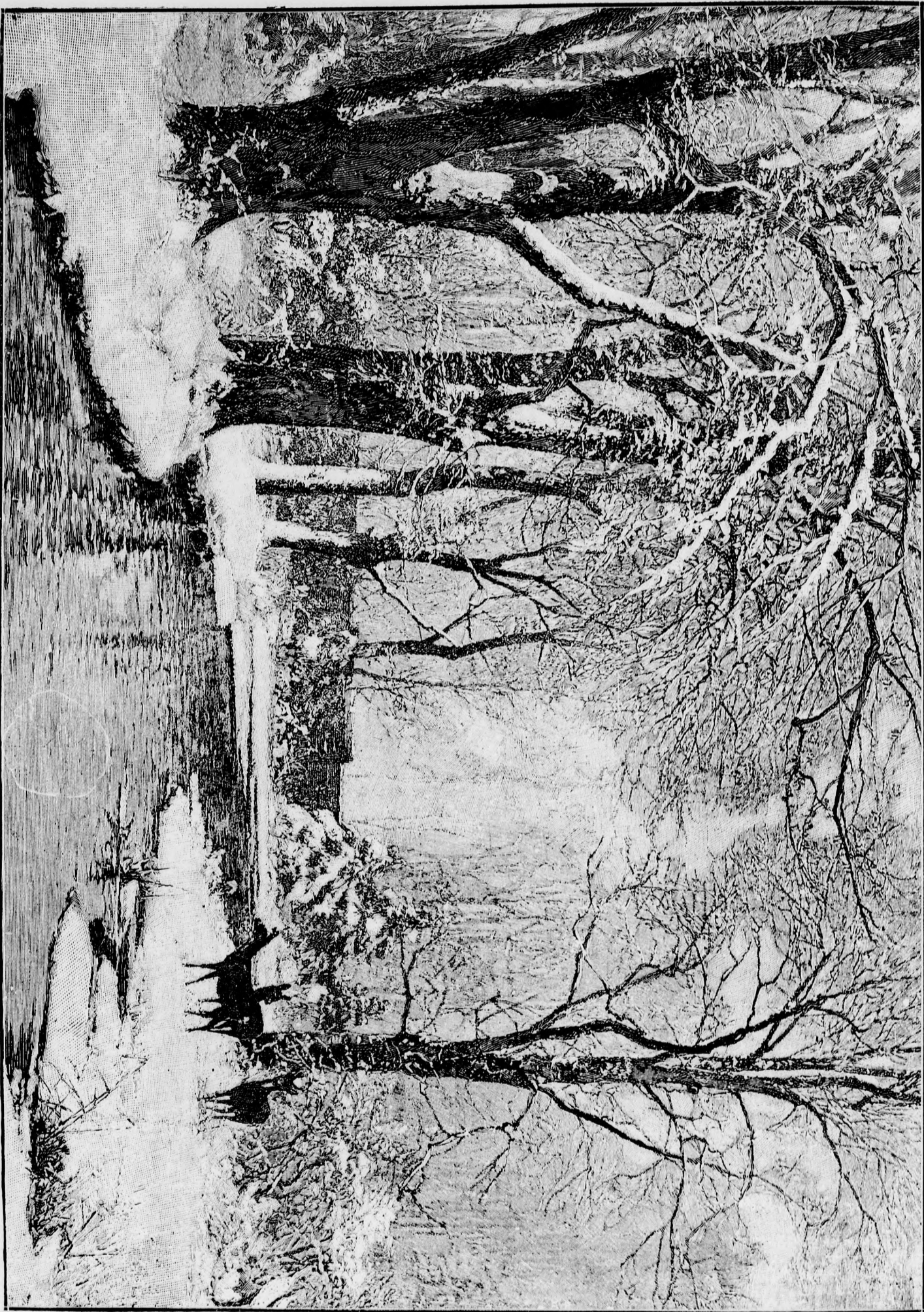
GONDOLATOK.

Aki a boldogságot saját körén kívül keresi — sohasem lesz boldog.

*

A nők legélesebb fegyvere a nyelv, leghathatósabb fegyvere a könyv.

A.

szomszédos Az erdő télen. szomszédos

— † — Uton egy jobb hazába. — † —

— ❖ — *Dal.* — ❖ —

*Szeretnék dalolni a csillagos égről,
Melynek száz csillaga szemeddel nem ér föl;
Szeretnék dalolni vadregényes tájról,
De reád szegezve szemem, nem lát lávol;
Szeretnék dalolni susogó csermelyről,
Suttogó szavaddal ez sohsem érhet föl:
Mindentről dalolnék s nem dallok sohasem:
Lantom húrjain csak szívünk zeng kedvesem.*

*A csalogány dala hasztalan zendül meg;
A költöző fecskék hiába repülnek;
Zúghat miattam a zajos bérczi patak:
Mindezek között csak én vagyok hallgatóg;
Minden érzelmemet kebelembé zárom:
Szerelmem is néma s csöndes boldogságom;
Néha szólal csak meg szívem egy-egy hangon
S csupán szívem húrján zengi dalát lantom.*

*Szeretnék dalolni őszi verőfényről
És nem dalolhatok szemednek fényétől;
Szeretnék dalolni mosolygó égboltról,
És megzendül lantom bívős mosolyodtól;
Ajkadról dalolok rózsabimbó helyett,
Éldalolom forró viszonszerelmedet
S leborulok eléd, szóltanul imádlak,
Téged — királynőjét szívem világának.*

Schier Aladár.

DERÉK LÉLEK.

Angolból: Kéthelyi Lajos. (2. folyt. és vége.)

III.

Gondosan bezárta a házat; mindig nagy felelőséget érzett, ha megrendelt munka volt keze alatt, s aludni tért.

Másnap reggel oly bágyadtan ébredt fel s annyira szédült, hogy alig ismert magára. Kicsoszogott a konyhába s a földre esett. Egy lépést sem bírt tenni.

— Jó ég! — zokogott — érzem, hogy végem van.

Az ágyterítők ott voltak közelében az asztalon; gyöngé tetszelgéssel mereszté reájuk szemeit.

— Ha meg találnék halni, csak annak örülök, hogy ezekkel a terítőkkal egészen kész vagyok. Istenem, mily törődöttnek érzem magamat. Beh szeretnék egy esésze teát.

Ott feküdt s a szép tavaszi reggel ébredőben volt. A nap besütött az ablakon s ő egyre közelebb húzódott, míg végre ott hevert a napsugárban ez a szegény, tőpörödött öreg asszonyka, kinek elszánt lelkülete majdnem halálába került volna szük éji gunyájában s bokros fejkötőjében, egy kis kendő le-

hanyaglott vállairól. Betegnek nem érezte magát, csak végtelenül gyöngédnek s képtelennek megmozdulni. Szelleme épp oly tevékeny volt, mint azelőtt, s fekete szeméi erősen szegződtek éhült arcára. Erőködött, hogy felkeljen, de mozogni nem bírt.

— Szent Isten! — szakadt ki végtére — meddig feküdjek itt? Megörülök!

Csak nézte azt a néhány porszemet azon a feketére mázolt széken, mely a napsugárban állt s esüggedten nézte azt.

— Hogy játszanak azok a porszemek — morgogá magában. — Ha csak jönne valaki. Ezer szerencse, ha megérem!

A szék közelében volt s kinyújtani próbálta vénhedt öreg kezét s elterelni környezetéből a port.

— Csodálom, hogy halálra nem váltam — mondá zihálva. — Csoda, hogy kiállom. Soha másét, mi nem az enyém, tudtommal nem kívántam. Oh istenem, csak jönne valaki!

Midőn füleit szegezte, kívülről léptek zaját fogták fel azok, hirtelen elhatározás támadt lelkében.

— Senki ne tudja, hogy lettem kész azokkal a terítőkkal s hogy nem igen volt, mit ennem; — nem akarom.

Midőn az ajtón bejönni próbáltak, gyöngén kikiáltott:

— Ki az?

Legközelebbi szomszédja, a Petersné hangja toppant be feleletül:

— Én vagyok! Mi a baj, Márta?

— Ugyancsak odavagyok. Nem tudja, hogy jöjjön be; én meg nem bírok az ajtóig menni kinyitni, hogy megmentsem életemet.

— Nem mehetek be az ablakon?

— Dehogyan nem.

Petersné nyulánk, ezingár asszony volt s nagy könnyűséggel ment be az ablakon át, mely nem volt nagyon magas a föld színétől.

Elsápadva visszahökken, midőn a földön elterülve meglátta Mártát.

— Ejh, Mártha, mi történt? Mióta fekszik itt?

— Mióta felkeltem. Szédülés s borzasztó lankadó érzés fogott el. Megvallom, hogy nem vagyok jobban, Ha egy esésze teát kaphatnék, az helyre hozna. A kamarában maradt egy kanálnyi. Ha egy kis tüzet rakna a kemenczébe, Petersné asszony, s oda tenné a kannát s csinálna egy esészével, tudom, lábra kapnék. Épp haza akartam vinni ezeket a terítőket Blissnének és Bennetnének.

— Csak fel nem foghatom, hogy mit vesződött azon fáradtan, azokkal a terítőkkal. Agyondolgozta magát.

— Nem, nem én, Petersné asszony; esupa szórazásból daraboltam szét őket. Az az egész, hogy nincs utcái ablakom, hová ülnék, míg ilyesmin dolgozom.

Petersné esendes, kevés szóra hajló asszony volt; azon volt, hogy a hálósobába vigye Mártát s kényelmesen az ágyba fektesse. Könnyen ment; izmos volt; az öreg nő pedig felette könnyű teher. Aztán a konyhába ment. Sehogy sem tetszett neki, hogy mint állnak ott a dolgok s gyanuja szigorubbá vált. Midőn látta, hogy üresek a polczok. Feléleszté a tüzet, rátette a teás edényt s elsietett az udvaron át házába a szükséges erősítő szerekért.

Kévs vártatva Márta esésze teáját itta s ette a lángon pirított kenyérszeletet s a hig tojást. Némi ellenkezéssel fogadta a tápszert, félig-meddig azon éhesen. Végre engedett; nem győzte nézni.

— Jó, elfogadom, Petersné asszony — mondá — meg fogom fizetni, mihelyt felkelek.

Évés után erősebbnek érezte magát. Petersnének dolgot adott, hogy nyugton tartsa délutánig; fel akart kelni aztán, hogy hazavigye az asztalterítőket.

A két asszony alig győzte magasztalni. Márta büszkeségében mosolygott. Bennetné említette egyszer a rózsaszínű szegfüket.

— Milyen jól fog mutatni az a szövet — volt megjegyzése.

— Igen, — erősíté Márta, miközben szeretett volna fuldoklani, vagy sírni.

— Ha nem hálálkodom annyit, már tuladtam volna a terítőkön, — gondolá, midőn lassan hazafelé vánszorgott, a keservesen megszolgált két dolárt zsebkendője végébe bogozva biztonság okáért. Napszálltakor Petersné megint betoppant.

— Márta — mondá kis vártatva, — Samu azt mondja, hogy ép most nincs dolga, s szívesen bevágná az utcai ablakot magának. Neki van néhány régi ablakrámaja s üvege; azok a szinben szanaszét hevernek, mióta csak az eszemet tudom. Igazán jól tenné, ha elfogadná tőle s ő szívesen teszi. Samu helyét sem találja, akár a hal a vizen kívül, ha nem láthat munka után.

Márta gyanakvólag tekintett reá.

— Köszönöm, de nincs szükségem semmire, a mit meg nem fizethetek — mondá mereven vetve fel fejét.

— Eleget keres; bizza azt csak Samura, Márta; ha azonban csakugyan ehhez tartja magát e néhány lepedőre tettem szert, melyeket meg kellene fordítani. Megesínálhatná valamikor ezen a nyáron s ezzel elszámolunk mindenért, a mi elszámolni való.

A fekete szemek erősen ránéztek.

— Bizonyos benne?

— Igen, csak annyi, a mennyi — mondá Petersné. — Leginkább én tartok tőle, hogy sokra megy. Négy lepedő van s egy ablakesinálás, semmivel sem több, a foltozásnál a régi vászonnemű nem ér semmit.

Midőn Márta tökéletesen megbizonyosodott, hogy ablaka lesz az utczára, s hogy büszkesége túrni kénytelen, hogy engedjen neki s mégsem éri bántalmazás, gyönyörben uszott, mint a gyermek.

— Jó ég! — mondá — ha elgondolom, hogy ablakot csináltatok az utczára! Szeretném, ha élne anyám, hogy lássa! Ejh, Petersné, maga ezen esodálkozik, mert magoknak voltak utcai ablakaik, hanem azt nem képzei, milyen nagy dolognak tartom én azt. E szivesség miatt fiatalabbnak érzem magamat. A Mosely-gyerekeken kívül senkit soha nem láttam e héten erre menni, Petersné asszony. Látja ott azt a zöld helyeckét, az zöldebb maradt egész tavaszon, mint az udvar többi része s most ott szellőjárta pitypangok vannak s néhány lóhere. Azt hiszem, a nap inkább oda tűz valamiképpen. Jó ég, ha elgondolom, hogy ablakom lesz az utczára!

— Sára itt volt ma délután — mondá Petersné.

— Sára férjnél levő leánya volt, s azt mondta, hogy szüksége van egy-két szövött lábszőnyegre. Holnap majd elküldi a holmikát Vilmoossal.

— Szóra se érdemes. Szívesen megcsinálom; csak hogy van valami bökkenő, Petersné asszony; ejh, azt gondolja majd, hogy beh különösen hangzik tőlem, megköszönöm szépen, ha szőnyegekre van neki szüksége. Torkig vagyok az ágyneműekkel.

ASSZONYERŐ.

Irtá: *Vértess József.*

Haragosan dobta a pamlagra a szép asszony az imént kapott levelet, azután a hintaszékbe vetette magát és elgondolkozott.

Majd újra felvette a levelet a pamlagról, még egyszer elolvasta, azután izgatottan széttepte s foszlányait a papirkosúrába dobta. Fölállt; újra a kerevetre dült s gondolatokba merült. S a mikor a nyers selyem pongyola lágyan odasimult fekvő testéhez, s mikor haragos arcát körülfolyta lebomló haja, olyan igazán

ennivaló menyecske volt, kinek arcán szinte ott derengett az a fiatal asszonyos, üde hamv, a melyik a nőket százszor igazóbbá teszi...

— Ez hát a tündérálom — gondolá — a melyiket kisleányos ésszel oly szépre festettem? Ez hát az a boldogság, melyikre gyermekes reménykedéssel vártam? A boldogság a férj oldalán, a miért ott hagyjuk az anyai házat, a miért feláldozzuk leányvilágunk minden eszményét. S ez az a pelyhes fészek, a hol mi örök boldogságot reméltünk?! S ez az a férj, a ki kényeztet, a ki tenyerén hord? Lám, két hét óta van oda birtokán s most levelet ír, hogy még egy hétig marad, mert vadásztársaságot hívott meg. S ezalatt én idehaza egyedül unatkozom. Istenem, ez a közöny, ez a mellőzés! Ha meg tudnék szólni, ha nem félnék a szégyentől! Ez az unalom — — —

S az unalom elszenderítette, elaludt. S talán tovább álmodozott közönyös férjéről, s az unalomról, az asszonyi tisztesség ez ellenségéről, a melyik fellázítja a lelket a férj ellen, a mely veszedelmes gondolatokat ébreszt s néha kísértésbe hozza az asszonyt. Mert hiszen nem kívánnak ők egyebet, minthogy a férj foglalkozzék velök, hogy becézzük, hogy dédelgessük őket, mert egy asszony mindent meg tud bocsátani a férjnek, csak a közönyt nem.

Az alvó szép asszony álmában is összerendezte néha, mintha még most is a levelet tépegetné. S a csönd közepette lépések hallatszottak, az ajtó kinyílt s egy férfi lépett be. A kilincs csikorgására feleszmélt az asszonyka is, felugrott s hirtelen megigazgatta haját.

— Ön az ügyvéd ur?

— Ezer bocsánat, ha háborgattam, a szobaleány bocsájtott be s ő bizonyára nem tudta, hogy urnője alszik.

— Ugy-e férjemet keresi ügyvéd ur? Még nem érkezett haza.

— Önöknél akartam tisztelegni.

— Ismétlem ügyvéd ur, férjem még nincs itthon — mondá a háziasszony s visszavonult egy asztalka mögé.

— Tehát elmehetek?

— Ön nem felel Klotild? Csak megengedi, hogy néhány percze leüljek?

— Tessék.

— Ne féljen tőlem Klotild, először esett meg s most is csak véletlenül, hogy olyankor látogatom meg, mikor férje nincs itthon. Pedig lestem az alkalmat, mert sajátságos helyzet ez a mienk. Egy házban laktunk, távoli rokonok is vagyunk, együtt jártunk iskolába, együtt nőttünk fel s egymásnak voltunk szánva.

— Miért mondja el mindezt?

— Igenis egymásnak voltunk szánva, sőt szerettük is egymást, fiatal szívünk egész melegével. Csakhogy a sors szerelyle másként intézkedett. Én még nem voltam ügyvéd, apám esődbe került, s a mi reményeink is. Az ön tömeggondnoka: édes apja, hirtelen gondolt egyet s nőül adta önt Gedeon Elek barátomhoz, mert az ő ezer holdja tehermentes.

— De ügyvéd ur!

— Ne ütközzék meg ezeken Klotild! Lássá, sok mindenféle fekszik a szivemen, hadd könnyítsek rajta. Mert volt idő — hiszen nem is olyan nagyon régen — amikor más szemmel nézett reám! Egy csodálatos emlék, a melyik átvezet egész valómat, ez tölti el egész lelkemet, hisz közös emlék. Emlékszik-e Klotild, mily nagyon szerettük egymást?

— Igen!

— S hogy férjhez ment az én Elek barátomhoz, ezt a véghetetlenül meleg érzést ki kellett volna ölni. S azt hiszi ön, hogy azt lehet? Egy férfiszívben nem! Lehet ez érzést elfojtani, de kiölni nem. S az elfojtott érzés hamar lángra lobbant. S én jártam önökhöz, a szerelem helyébe tiszteletnek kellett lépnie. Közönyt, feledést, hidegséget kellett színlelnem, hogy meg ne bántsam, hogy kellemetlenséget ne okozzak! Férje bizott bennem, de ön veszedelmes játékot üzött velem: szította az elfojtott lángot! Ön ingadozásban, kételyben tartott; lett volna hideg irántam, lett volna dölyfös, visszataszító velem szemben! De ön jó

volt hozzám, ön bizonytalanságban hagyott, modora hideg volt, de szemével kacérkodott; nem mondott semmit s mindent sejtetni engedett, s ez a kínos sejtelem azt mondta, hogy ön nem akar egészen lemondani szerelmünkről.

— Ej, hagyjon föl e balgaságokkal!

— Én csüngtem önön, mint az alma a fán, melyet pajkos gyermek rizál s az alma nem tud leesni. S ha szemembe nézek Klotild, ha látom karmazsin ajkán azt a negédes mosolyt, azt hiszem üdvösségemet olvasom ki belőle, ilyenkor fellobbanással fenyeget az az elfojtott érzés, ellenállhatatlanul fellángol, ilyenkor nem bírok a véremmel, a titkolt érzés csak édesebbé válik, mert oly véghetetlen rajongással szeretem önt ma is!

— Ügyvéd ur ne feledkezzék meg magáról, s arról, hogy férjes nő vagyok!

— Tudom, igenis ön férjes nő, a más felesége! — De Klotild, tudná-e tagadni, hogy mit rejt szívében? Az hiszi ön, hogy én vak vagyok, hogy nem látom küzdelmeit s bűnhődését? Tudok olvasni szeméből s kiolvasom szenvedését. S amikor látnom kell szemében azt a ragyogást, mely nekem szól, mikor hallanom kell azt a sóhajt, mely utánam kél, ilyenkor önnel szenvedek, mert Klotild, ne akarja tagadni, ön ma is szeret...

— Nem igaz! — kiáltá reszketve, ziháló hangon Klotild; akart még valamit mondani, de nem tudott. Azon egy helyen állt meg mereven, szinte megkövülve; s mialatt így önmagával küzdött s majdnem elalélt, az ügyvéd szenvedélylyel rohant eléje, lábai elé borult, s átölelve térdét, — megcsókolta selyem czipője hegyét.

— Oh, ne tagadd, hogy szeretsz! — kiáltá mámorittasan.

S Klotild megdermedten nézett reá, kikelve önmagából, elsápadt, szemei kitágultak, valami vad harag fogta el, fél öntudatlansággal rugott egyet az előtte térdelő férfira; miközben reszkető, ingerült hangon sikoltá:

— Távozzék! Ön nyomorult!

Az ügyvéd feleszmélt.

Megrugták, kitaszították, s mikor révedező pillantással az ő bálványára nézett; úgy látta őt, mint egy büntető istennőt; méltóságteljesen állott; szemei haragot löveltek, s fehér husos kezét fölemelve, formás ujjával az ajtóra mutatott parancsolóan, lealázóan. Megszégyenítve, legyőzve, lehorgasztott fejjel lépdelt el lassan az egykori imádó a szép asszony előtt, a ki felemelt fővel s karral állt előtte.

Alig, hogy az ügyvéd eltávozott, a felháborodott asszony lerogyott a perzsa szőnyegre; fuldokolva zokogott, kezét tördelte, egészen meggörnyedt.

Érezte izzó könyeit arcán, érezte feldult idegeit, ziháló keblét s arcát kezeibe temetve sóhajtá:

— Én boldogtalan, milyen nagyon szeretem őt. Én boldogtalan, hogy fogom tudni e tiltott szerelmet legyőzni; félek a veszedemtől, hiszen jobban szeretem őt, mint leánykoromban.

Ujra elkezdett hangosan sirni. Majd összeszedte magát;

letörle szemét, — rendbeigazította magát s felállva, egyet dobantott.

— Erős leszek! — mondá határozott hangon.

Csöngetett; a belépő szobaleánynak parancsot adott, s a leány egy bodros haju szőke babát hozott be; csak úgy totyogott a szőnyegen, folyton gögicsélve s hadonázva gödrikés kacsóival. Klotild megerősödve nézte egyetlen gyermekét, elébe borult, játszott vele, lázasan össze-vissza csókolta, magához szorongatta, s imádkozó, siránkozó hangon szólt hozzá:

— Te kis magzatkám, te közös vértünk te! Légy az én megváltóm, az én védangyalom! Vigyázz reám, őrizd meg a te szerencsétlen mamádat; fűzz a te apádhoz, hiszed a mienk vagy; őrizd meg, hogy hű maradjak férjemhez, ments meg a veszedemtől, hiszen a te apádé vagyok, de oly határtalanul szeretem — azt a másikat!...

A SZENVEDÉLYEK RABJAI.

(Francia regény.) [2]

Ford. Halmágyi Gyula.

II.

Az első találkozás.

Mondja csak, polgármester ur — kérde — ki azon gyászoló, oly előkelő kinézésű leány, aki éppen ott megy?

— Tavernella kisasszony!

— Ah, lehetetlen. Három, négy sorral előttünk foglalt helyet?

— Igen, igen, Tavernelle kisasszony!

— Lehetetlen!

— De biztosítom róla, hogy ő.

— Tehát jár a templomba is?

— Ő a személyesített ajtatosság! Valódi angyal. Csak nemrég jött ki a zárdából.

— Ha angyal volna, úgy ott maradt volna.

Most kiértek a szabad térségre.

— Nem tudom, mi előtt itt eszembe — szólt a bárónő önkénytes ki-

csinységgel — csaknem figyelmemre méltattam azon leányt s a fáradságot még sem érdemli meg.

Henry mosolyt kísérelt.

— Mama, hamar változtatja nézeteit. Az előbb még — —

— Az előbb még igazságtalan valék.

— En azonban úgy veszem észre, hogy Tavernelle kisasszony szerény magatartásában —

— Ugyan hadd el —

— Ajtatossága —

— Képmutatás!

— Miért?

— Tövisbokr nem terem szőlőt. A megszelídített párducz hasonlít a macskához, egyebekben azonban egy ragadozó állatnak kölyke.

☞ Egyiptomi kigyóbűvölő. ☜

- És a Tavernellesek?
- Sokkal gonoszabbak, mint amazok.
- Ön föltétlenül ítél, mama.
- Igaz ítélet csakis így lehetséges.

S a bárónő szerelemteljesen tekint fiának elkomorult arcába.

Henry a közelebbi napokban gyakrabban ment Pontalnuvebe s minden egyes alkalommal látogatást tett Charmettesben. Egy óra hosszáig maradt Tavernellenél s kezdetben kevés szót váltott Berthával.

Lassan-lassan kivetkőzött a leány óvakodása és szótlanságából. Könnyed mosoly világítja meg arcát, a hányszor csak Henry nálok megjelent. Ha egyedül találá, a társalgást halk hangon folytatták. A mindennapi dolgokról való beszélgetés is több érdeket nyert ajkaikról és a párbeszéd szerelmi suttogás volt, melyben azonban a szerelem szó sohasem fordult elő.

Édes álmot ringatá a fiatalokat. Nem volt más óhajuk, csak az: hogy bár ez álmot soha ne érne véget.

A fecsegő Tavernelle szótlanná lett. Ha Henry és Berthát egyedül találá a teremben, tekintete fürkészőleg járt körül; fátyol borult az ő fénylő szeméire is. Henry is igen gyakran csodálkozott e fölött. Lucien szakadatlanul figyelt nővérére, megkettőzteté gyöngédségét, egy ön-elhatározással küzdött. Meg akará szólítani, aztán hirtelen elfordult, mintha önmagára haragudnék.

Egy alkalommal — az ablak párkányára támaszkodva — tekintett ki. A ház előtt virágos kert illatozik s egész a tóig terjedt, melynek ezüst felülete választá el a házat a be nem látható mezőségektől.

Lucien mélyen felsóhajtott, még komorabb lett, mint egyébkor. — A kertben, sétálva Jalnosset és Berthát vette észre.

Bertha virágjait ápolta.

— Mily gyönyörű rózsák! — szólt Henry.

— Nemde? Am hálátlanok. Nézze csak, miként fizetik vissza gondozásomat.

S nevetve nyujtá feléje kezét, melyet egy tüske felkarczott.

Henry megragadta a kezét s az előbugyogó vérré szorítá ajkait.

Bertha elvonta a kezét, hátra lépett, de szólásra nem volt elég ereje. A vér elönté arcát.

— Szeretem! — suttogá Henry.

— Hé! Henry! — kiáltá hirtelen az ablakból Tavernelle, — hát nem jössz?

Bertha elfutott.

Az első csókkal magával vivé az első vallomás elbódító varázsát.

Tavernelle a szokott szivélyességgel fogadta a bárót.

Beszélgetésük soká tartott s Tavernelle fürkésző tekintete még sohasem volt oly átható, mint éppen most.

Midőn Henry fölemelkedett, hogy távozzék a házból, Lucien hirtelen így szólt:

— Rég akartam már veled valamit megbeszélni. Barátságunk iránti tekintetből azonban mindannyiszor elhalasztottam. Most azonban kérdeznem kell önmagamtól: Nem-e bünt követtem el?

— Te?

— Az oktalanság bűnét.

— Hogyan?

— Te szereted Berthát.

— Lelkem mélyéből.

Nos?

Tavernelle haragos mozdulatot tett.

— Nos! Te nem fogsz anyád akarata ellenére nősülni. Ezt épen olyan jól tudom, mint te. Nővérem tehát hitveseddé nem lehet. Ő azonban szerethetne téged és ezáltal szenvedne. S ezt nem akarom.

— Isten őrizzen —

— Hagyd az Istent békében. Férfiak vagyunk, értekezzünk férfiakhoz illőleg. — Nem szabad többet idejőnnöd.

— Megörültél? — kiált föl Henry.

— Lásd, e kérelmet már két hó előtt kellett volna hozzád intéznem — felelé Tavernelle megindultan — én azonban fivéremnek tartottalak, az ő fivérének is. Midőn a való előttem állott, megijedtem. De mindketten becsületszerető férfiak vagyunk. Menj és jöjj ismét, ha mindennek vége van.

Mialatt ezeket mondá, kezét gyöngéden barátja keblére teszi. Becsületes arca csupa megindulás volt. Nagy orra összedését árulá el.

huzva. Ajkainak ideges rángatozása könyvek közeldését árulá el.

— Anélkül, hogy viszontlátnám? hebegé Henry.

— Majd kitalálok valami ürügyet.

Az ajtó felnyilik. Bertha teljesen megdicsőülten a boldog érzelmektől, fölemelt fővel, örömtől hullámzó kebelrel s mosolyban reszkető ajkakkal belép.

— Végeztetek? — kérdezé.

— Jalnosse nem ebédel itt. Elkisérem Pontalnuvebe. Ma este Párisba utazik.

— Párisba! — ismétlé Bertha halkán és elsápadt.

III.

A vallomás.

Henry a legteljesebb szerelem kétségbeesésében könyektől árnyalt tekintetet vet rá s távozik Luciennel.

— Egyiptomi leány. —

Midőn ismét egyedül találja magát Szajna utcai dolgozó szobájában, úgy érzi, mintha élete örökre meg lenne semmisítve.

A munkát ezáltalannak és izetlennak találja. Dolgozni, kiért? Ki lesz büszke sikereire?

Elmegy társaságokba, színházba. Unatkozva tér haza. A termekben ugyanazon színészek még mindig ugyanazon komédiát játsszák; a színházban még mindig ugyanazon komor, vagy vidám arcok. Mindkét hely oly egyforma és kiállhatatlan!

A hölgyek tömegében nem lát csak egy asszonyt is. Tekintete minduntalan egy kedves vidékre téved vissza, a hol tündéreiesen jelenik meg előtte egy drága alak. Gyöngéd, égkék szempár mosolyog feléje. Azután ismét lát egy kicsinyke vérző kezét. Ah ivott azon vérből, megrészegült tőle.

Jalnosse becsületes lelkének minden erejével azon, iparkodik, hogy megszabaduljon ezen ködképektől.

Miért is gondoljon Berthára? Mily joggal szereti őt? Bertha mégsem lehet az övé. Anyja sohasem egyeznék bele.

Végre azt hiszi, hogy győzedelmeskedett. Az álmokép lassan elenyészett. Azon gondteljes, halvány arcot fátyol borítja be.

— Lásd csak, mire nem képes az akarat?! — gondolá magában.

És büszkén férfiaságára, visszatér Montbellbe.

Hat hónapig volt távol. Pontalnuve ismét csalogatá. Charmettest azonban kerülvé.

Beh, ha az alig beheggedt seb újból felfakadna?

Egyszer egy séta alkalmával sziklák között esergedező patakhoz ér. Az ember azt hihette, hogy e szikladombokat óriások kezei csoportosíták oly festőileg az erdő szélére.

Henry könnyed léptekkel hatolt a sűrűségbe. A puha moh tompítá lépteinek zaját. Lehajol a forrás fölé: a gránit-sziklák közül egy alak bontakozik ki; az erdő felé tart.

Jalnosse hirtelen megmozdul. Néhány másodperc alatt Berthával szemben áll.

A leány reáemeli szemeit, könnyed fejhajtással üdvözli s elsiet, fejét lehajtva s az erdő sűrűségében fénylő barátját hagyva maga után.

Henry, mintha csak meggyökerezett volna, egy helyben állva maradt. Midőn a leány eltűnt, kimondhatlan fájdalommal terjeszté ki feléje karjait.

Szívében még nem hamvadt ki a szerelem.

De hogy Tavernellenek tett ígéretét megtartsa, nem keresé föl Charmettest. Kinyomozá a drága leány sétatávjait s távolról követé Berthát, boldogan, hogy itt-ott láthatja.

Ha egy napon nem látta szomoruan tért haza Montbellbe.

Anyja e hangulatváltozást meg sem fejtheti magának s aggódni kezd.

Minden este társaság volt a háznál s ez összejövetelek Henryre valódi kínos behatással voltak. Hisz e jó emberek Tavernelle elleni rágalmaikban kimeríthetetlenek voltak.

Szegény Lucien! Miként rágalmaznak! Nővérét békében hagyják, annál többet foglalkoznak azonban vele.

— Micsoda egy ember?! Valóságos pestis a vidékre nézve!

— Ugyancsak gondolja el, még magának a plébánosnak sem köszön. Nemrég találkozott vele s a szent férfinak hátat fordított.

— Lehetetlen!

— De hisz én magam láttam.

— El kellene tiltani az orvosi művészet gya-

korlásától. Visszaél vele. Én a legjobb forrásból tudom. Nemrégiben utolsó pillanatáig ágya mellett volt azon öregnek, kit tegnapelőtt eltemettek. Azt hiszik, megengedé, hogy gyónjon? Hát nem alacsony-lelkűség-e ez?

— S valóban meg nem gyónt?

— Szerencséjére lelki üdvösségének, igen.

Ekként rágalmaznak a szegény Lucient, ki ezalatt nyugodtan aludt szobájában, megtestesült Krisztustagadónak, szörnyetegnak tüntetvén őt fel.

Henry bensőleg dühöngve, anyja iránti tekintetből hallgatott. Csak egyszer, midőn a dolgot ismét a legvégsőig hajtották, viszonzá egy kérdésre erőlyesen:

— Ugy van, Tavernelle barátom! És én büszke vagyok arra.

A bárónő ezt szörnyűségesnek találá s minden kiejtett szava, mindmegannyi mérges nyíl volt a gyűlölt család ellen. S e szavak minden egyese csak Henry szívét éré, kinek erődus természete e kényszerrel nem sokáig tűrhette.

Gyakran azt hitte, hogy meg kell örülnie. A szerencse oly közel hozzá, csak utána kell nyulnia. Más pillanatokban, ha sokáig nem látta kedvesét, teljesen elgyöngültnek érzé magát.

Egyszer mégis összetalálkozott Berthával. Midőn feléje közeledni látá, futni akart előle, de nem volt többé hozzá ereje.

Bertha éppen akkor ért az ut széléhez, mikor Henry föl akart emelkedni. Fölkiáltott s habozva állott meg:

— Mitől se féljen. Én vagyok. Nem keresém ez összejövetelt.

Bertha alig volt képes szólni.

— Hozzánk szándékozott? — kérdezé remegő hangon.

— Nem.

— Annál jobb!

— Miért? — kérdé Henry elhűlve.

Bertha zavarodottnak látszék, Henry azonban nem tágitott; a leány válasza ingerelte.

— Talán kiutasitna Lucien?

Bertha fejét rázta.

— Tehát gyűlöl kegyed engem?

— Én?! —

A leány Henryhez lépett s megragadá kezét.

— Tudom — mondá — hogy csak akkor jön hozzánk, ha már többé nem szeret. Azért mondám, hogy jobb, ha nem jön. Lucien mindent megmondott nekem. Fáj, végtelenül fáj, hogy öntől távol kell lennem. De szeretem. S a meddig ön szeret, szenvedésem édesebb minden örömnél. Lucien úgy vélekedik, hogy a jövőben is távol kell egymástól maradnunk... Istenem! Mily büszke is lettem volna én arra, Henry, hogy az ön nevét viselhetem, hogy önnek a nevévé lehetek! Miután azonban ez meg nem történhetik, megelégedtem volna azzal is, hogy önt láthassam, önnel beszélhessek, gondolataimban önnel foglalkozhassam, mint ennek előtte! Nagy bűnös vagyok, hogy ily gondolatokat táplálok. De szívemből erednek azok, szívem pedig az öné. Meg kellett ezeket mondanom önnek, hogy ön egészen, teljesen megismerhessen. Igaza volt Luciennek? Kevésbé fog ezután becsülni?

— Bertha! — kiált fel csaknem örülésben Henry.

Megszabadítá kezét a gyöngéd ujjaktól, melyek körülfogva tartották. Karjaival átöleli a karsu alakot s zajosan dobogó keblére vonja. Ereiben forr a vér. Hisz oly rég szenved már; halántékerei lázasan lüktettek.

Leszorítá ajkaival Bertha ajkait, ki összereszt s remegve simult hozzá.

Hirtelen azonban visszariad.

Henry szemei vad tűzben égtek.

A mi mélységükben lobogott, az több volt szerelemnél: kigyuladt, féktelen szenvedély volt az, mely elől a szüzi ártatlanságnak menekülnie kell.

Bertha szerelmesének szemébe tekintett. Ajkai még égtek a esóktól.

A szavai folytán felszabadult, fenyegető szenvedélyben titokteljes örvényt sejdített.

Egy pillanat óta az ő szerelme is hevesebb lett. Szíve kimondhatlan fájdalomában összeszorult. Ingadozott, mintha lábai alól a föld eltűnt volna. Igen, szerelme édesebbé lőn, de félt.

Fivérének sok érthetetlen szava jutott most eszébe s váltak érthetővé előtte. Agyát villámként járta keresztül-kasul egy gondolat: ez összejövétel, e bizalmas közösködés nem lehet egyéb, mint bűn.

Vett-e észre valaha ilyesmit szobájában? Nézett-e valaha Henry igy?

Henry közeledett feléje. Bertha önkénytelenül hátrál.

— Jobb, ha nem látjuk egymást — szólt végre. Luciennek igaza volt, ön megvetne engem. Isten önnel! Szeretni fogom örökké!

S kezét nyujtá. Henry lehajtá fejét.

Bertha ajkaival érinté a lehajlott homlokot s elfutott.

(Folytatása következik.)

APRÓSÁGOK.

Egy tönkrement részeges monológja.

— Hej! ha előbb tudtam volna, hogy a víz oly jó, megvolna a vagyonom.

Késő.

Szomszédasszony: Jaj, kedves komámasszony, azt hiszem, hogy az ura nemsokára meg fog halni!

Az özvegyjelölt: Igen bizony, most hal meg, a mikor már vén vagyok és — nem kapok helyette másikat.

Irma: Képzeld, az én Andorom már verset is irt rólam.

Ella: Az semmi, az én Bélám már borotválkozott is.

Pénz és igazság közt az a különbség: hogy az igazságot többen keresik pénzzel, mint a pénzt igazsággal.

Kizárva a föld javaiból, nem boldogít az emberek társasága, s kizárva a társaságból, nem boldogítanak földi javak.

A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Egy sápadt asszony verte fel sátrát a déli megyékben; olyan beteg, olyan vézna, olyan beesett az arca, a ruha olyan rongyokban függ le róla, hogy csak helylyel, közzel földi el kiaszott testét!

Ennek a boldogtalan asszonynak a neve inség. Beköszönt a legszegényebb viskókba, kioltja a tüzhely lángját, — minek égjen, ha nincs mit főzni — megcsókolja a viskók lakóit s esókjára az éhtifusz pusztítja el az áldozatot.

Jajjal kiált föl a nyomorba süllyedt két megye: Torontál és Bács-Bodrog megye, nincs kenyér!

A nyomor ezrivel szedi áldozatait, a föld, mely a világ legjobb buzáját adta eddig — a magyar Kanaán — most korpát sem nyujt éhező lakóinak.

Pedig nem csak ez a két megye van az éhínségnek kitéve Temes megye ugyanilyen veszély előtt áll. És Temes után sorra jönnek a többi megyék. — Hej, sulyosan látogatta meg az Isten az elmúlt évben hazánkat!

Rossz, nagyon rossz volt a termés. A magyar paraszt — a szegényebbje elmegy aratáskor részesnek, hogy a learatott gabonának egy részét ő kapja. Mikor azonban, mint a múlt évben is, semmi sem termett, akkor ő sem kap semmit vagy ennél nem sokkal többet.

És amíg az a sápadt asszony, az éhínség csak buskomor, addig nincs baj. De az éhség fáj! és holnap már a kétségbeesés tüze gyulhat ki a ma még fakó, beesett szemekben, a kétségbeesés pedig rossz tanácsadó, az nem válogat az utak és módok között, hanem ha kell — erőszakosan is megszerzi azt, ami az önfentartására szükséges. És vajjon büntetendő-e az, aki lop, azért, hogy éhen ne haljon, aki rabol, aki megöl mást, azért, hogy neki ne kelljen elvesznie?

Érzem, tudom, hogy ez a kérdés nyílt kérdés marad és ha igennel felelek, igazságtalan vagyok azzal szemben, aki inségben van! Hiszen ő csak a saját életét, — amelyhez elvégre elvitázhatalan joga van — akarja megmenteni! Meg nem engedett — de természetesen uton.

De ha nemmel felelek a fönnebb feltett kérdésre, veszedelmes szomszédtságba jutok, mert a kérdés másik oldalán már a mindent felforgató anarchia vörös sapkája integet!

Ne adja az ég, hogy ez a kérdés az élére kerüljön, akkor rémitő tapasztalatokra virradhatnánk!

Rossz időket élünk,
Rossz csilagok járnak,
Isten óvja nagy csapástól
Mi magyar hazánkat.

* * *

Nagy a mi bajunk, éhínség fenyeget, de szerencsére nem mindenünnen. Szomorúságba van mélyedve az ország, de nem annyira, hogy előkelő vendégét méltó fényvel ne fogadhatná.

Milán, a szerbek volt királya, annyira megkedvelte legutóbbi itt tartózkodása alatt Magyarországot, hogy most ismét ellátogatót hozzánk és Zichy Jenő grófnak vendége Élesden, hol tiszteletére a nemes gróf vadászatokat rendez. Az időjárás igen kedvező a vadászatokra és a jókedvű exuralkodó nagyszerűen mulat a magyar főúr házában.

* * *

Egy örökké lebegő kérdés marad már a dolog természeténél fogva is a kormányozható léghajó problémája. Egy Schwarz nevű magyar ember alumíniumból készített léghajójával bebizonyította azt, hogy a probléma megoldható. De éppen akkor, mikor ezt bebizonyította a világnak, Berlin mellett lebukott léghajójával együtt — és a kérdés csak annyival jutott közelebb a megoldáshoz, hogy az anyagot, amelyből a jövő léghajójának épülnie kell — megmutatta.

Most Gross, egy híres léghajós is annak a véleménynek ad kifejezést, hogy a kormányozható léghajó kérdését ez a magyar születésű Schwarz megfejtette, s hogy hajóján csak csekély módosítást, tökéletesbítést kell eszközölni, hogy a kormányozható léghajó teljes mivoltában álljon előttünk.

* * *

Menjünk a levegőből egy még magasabban fekvő régióba: a pozis világába, s keressük fel azt a társaságot, mely legfőképp szépirodalmunk előmozdításán fáradoz — a Petőfi-társaságot.

Régen nem gyűlt egybe az Akadémia nagytermében oly díszes közönség, mint a Petőfi-társaság legutóbbi diszgyűlésén. A földszintet a hölgyközönség foglalta el, a karzaton a fiatalság szorongott.

Az érdeklődés Jókai Mór felolvasása iránt volt a legnagyobb. Az agg író mozgalmas időkről olvasott: a márcziusi napokról és annak fiatalságáról. Az egész visszaemlékezés egy szép, szomorú elégia, amelyben egymásután sáratja el azokat a lelkes ifjakat akikkel együtt küzdött s akiknek legtöbbször fölött valami gyászos végeztet lebegett. Sokan a csatatéren estek el, sokan önmaguk vették véget életüknek, sokan kibujdostak; csak ő maradt meg mint élő emlékoszlop, hogy a multakról regéljen a későbbi nemzedéknek. Érezes hangon kezdte meg felolvasását, de később hangja meg-megremegett az elvonuló emlékek fájó hatása alatt.

Az ülésen Jókai Mór elnökölt. Az elnöki megnyitó beszédet Bartók Lajos másodelnök tartotta. Azután Szana Tamás terjesztette elő titkári jelentését, fölemlítvén, hogy a társaság feladatául tüzte ki a Petőfi-kultusz terjesztését és a nagy költőre vonatkozó ereklyék és adatok gyűjtését. Majd bejelentette, hogy a két megüresedett tagsági helyet Kenedi Gézával és Ferenczy Zoltánnal töltötték be.

A tükári jelentés után következett Jókai felolvasása „A márcziusi fiatalság”-ról. Az agg író felolvasását többször félbeszakította a közönség zajos tetszésnyilvánítása, a mely a felolvasás végén valóságos tapsviharrá vált. A lelkes éljenzés percekig tartott.

Jókai után ifj. Ábrányi Kornél Iván című verses elbeszélését olvasta, szintén tetszést aratva. Szász Gerő Lyrai költeményei is tetszettek. Végül nagy derűtséget okozott Rákosi Viktor Oroszlánszívű Ignác című elbeszélésével.

Az ülés elnöki zárszóval ért véget.

Dr. X.

KÉPEINKHEZ.

Eötvös Károly. Az elmúlt héten egész csendben jubilált a képviselők egy része, azok, kik az 1872-iki országgyűlésen is jelen voltak, s így politikai pályájuk negyedszázados ünnepét megülhették. A jubiláló képviselőket már különböző alkalmakkor bemutattuk kedves olvasóinknak, Apponyi, Szilágyi, Csávolszky, mind ismerősei már olvasóink körének a bemutatott arckép után, most Eötvös Károlynak az arcképét közöljük, annak a kedélyes öreg urnak a képmását, a ki kifogyhatatlan az élecekből, ki kitűnő tudós, elsőrendű politikus, az országgyűlés ellenzékének egyik vezérlő alakja, s mint ügyvéd is kiváló nevet szerzett magának. Ő is egyike a jubiláló képviselőknek.

Montenegrói csempészek. Most, hogy a politika hullámai az önálló vámtérület kérdését felszínre vetették, nem lehetetlen, hogy a jövőben vámsorompók zárják el előlünk is majd az Ausztriába vezető utat. A határvámnál bizony busás vámot szednek a behozni szándékolt tárgyak után, ennek a fizetendő összegnek a megtakarítását akarják elérni a csempészek, akik éjjel rejtett utakon viszik be a portékát az országba, s a kikkel nem ritkán élet-halálharcot kell vívni a vámőröknek. Képünk montenegrói csempészeket tüntet fel, a hogy a becsempészet portékát értékesíteni törekszenek.

A bál előtt. Atlasz czipő, uszályos ruha, kivágott derék, olyan idegbizseregterítő hatásuk van ezeknek a portékáknak a bál előtt, hogy a fiatal asszony, aki ezekben fog tündökölni, már előre elgondolkozik, milyen feltűnést is fog ő kelteni. Azok a parányi lábak, a kis czipőben, hány udvarlónak csavarják el a fejét. Gondolkozik, álmodozik ez asszonyka, adja Isten, hogy oly jól mulasson, ahogy reméli.

Az erdő télen. Nem tudunk szebb vidéket elképzelni, mint egy hófedett erdőrézletet, befagyott patakkal. Olyan alvó, olyan csendes az ilyen hely, mintha a fák ágán, s a földön elterült hóréteg, a meghalt anyatermészet szemfedője volna. Az egésznek az életet csak a csörtető kis özikék adják.

Uton egy jobb hazába. Valahányszor egy virágot hervadni látunk, valahányszor egy csillagot látunk letűnni az égről, mindig egy reményteljes életre gondolunk, a melyet csirájában fojt el a halál keze. Am ha egy kis gyermeket látunk haldokolni, akkor arra gondolunk, hogy angyalka kellett a jó Istennek, azért vette el tőlünk. Ki tudja, mi várt volna rá ebben az életben, inség, küzdelem, nyomor? Ott, hová elköltözött, mindez nem vár reá, az angyal egy jobb hazába vitte őt.

Egyiptomi kigyóbüvölő. A régi egyiptomiak szent folyója mellett, a hol a part fővénye ép oly forró, mint a szív szenvedélye, sok-sok csodálatos dolog van. Memnon éneklő szobra, a titokzatos sphinx fej, az egekbe nyúló obeliszek és pyramisok mellett nem kevésbé csodálatos és titokzatos az a művészet is, melylyel a mérges kigyót meg tudják szelidíteni annyira, hogy ez a zene hangjainál még tánczra is perdül. Második képünkön egy egyiptomi leány arcképét mutatjuk be olvasóinknak, kinek alakjából, arcvonásaiból meg fogják érteni, hogy miért olyan forrók ezen a vidéken az emberi szív szenvedélyei.

HASZNOS TUDNIVALÓK.

Téli tojók. Most vagyunk leginkább szükiben a tojásnak. Gipszbe rakottat lehet ugyan drága pénzen kapni, de ez már sem oly friss, sem oly egészséges, mint a tyuk alól szedett tojás.

Fontos tehát tudni, hogy mely tyukfaj a legjobb téli tojó. Ebben a tekintetben a kochinkinainak kell az elsőbbséget adnunk. Hogy sokat tojjanak, gondoskodni kell mindenekelőtt meleg istállóról. Eledelt azonban, miután hizásra igen hajlanak, csak mérsékelten kell nekik adni, leginkább árpát és konyhahulladékot.

K. M.

VEGYESEK.

A jövő hét naptára:

Nap	JANUÁR	Kath. és prot. napt.	Görög Orosz napt.
17	Hétfő	Antal rem.	5. Theopempt.
18	Kedd	Piroska sz.	6. Epiphania
19	Szerda	Kanut király	7. Iván
20	Csütörtök	Fáb. Sebestyén	8. Bazalissza
21	Péntek	Agnes sz.	9. Blienkt
22	Szombat	Vinceze vt.	10. Nissz. Gerg.
23	Vasárnap	B 3 Bold.-A. elj.	11. Teodór

A levegő új alkatrésze. Lord Rayleigh az argon felfedezője, most azzal foglalkozik, hogy vajon a hélium, ez az ujjonnan felfedezett, de a nap alkotó része gyanánt rég ősmert elem, előfordul-e a levegőben. Bár, mint a „Journal de Physique” írja, határozott választ erre a kérdésre eddigéle nem lehet adni, igen valószínű, hogy a levegőben van hélium. Ez esetben azonban igen kis mennyiségben, mely nem tehet ki többet egy tizezredrésznél.

A császár vonata. Bizonyos, hogy nagyobb félelemmel kevesen, nagyobb kényelemmel pedig senki sem utazik mint a császár. A hatalmas uralkodó különvonata valóságos mozgó palota. Vannak benne pompásan berendezett szalonok, ebédlők, hálószobák, a melyek mind a legnagyobb fényűzéssel vannak berendezve. A császárné boudoirja világos kék damasztal van bevonva. A butorok gyöngyházzal vannak ékítve, oly pazarul, hogy mindegyik butor darab csakugy ragyog a gyöngyragyáló halovány fényétől. A vilamos lámpák lilomalakuak és fehér fényük pompás melegségben ünteti fel a világoskék háttért.

Kimutatas az ikrekről. Ez a cím egy kissé kiigazításra, vagy inkább bővítésre szorul. Nem egyszerű ikrekről, hanem hármas, négyes, sőt ötös ikrekről szól, a kik az 1826—1896. években Poroszországban látták meg a napvilágot. Ez idő alatt három asszony adott egyszerre öt gyermeknek életet. Az egyiknek öt fia született, a másíknak négy fia és egy leánya, a harmadíknak három fia és két leánya. Négy gyermeke lett 106 asszonynak, három 7733-nak, két gyermeke pedig 696,831 anyának.

SZERKESZTŐ POSTÁJA.

K. E. Köszönjük, besoroztuk piros pünkösöd napjára. — **N. B.** A talány is, gondolatok is jók. — **St. J.** Talán, némi simítással. — **Ullrich Irmuska** urhölgynek. A kéredezett kép csakugyan Pannonhalma. — **F. S.** Közölni fogjuk. — **V. L.** Dolgozza újra át és a rimekre jobban vigyázon. Akkor sorát ejthetjük. — **Dr. O. J.** Ebben az esetben csakis egy ügyes orvos adhatna tanácsot, forduljon olyan orvoshoz, a ki Önt gyermekkorra óta ismeri s a ki ennél fogva ismeri természetét is, mert ettől is nagyon sok függ. — **Skiz.** Ön kártyakérdésben akar tőlünk ítéletet? Ilyen kérdésekkel elvből nem foglalkozunk. — **Csintalan.** Illik-e egy fiatal asszonynak egy nála jóval idősebb leányt felszólítani, hogy tegyözdjene? A felszólításnak mindenesetre az asszony részéről kell történnie, de természetesen csak akkor, ha bizonyos benne, hogy a leány is szívesen veszi felszólítását. — **Lyrikus.** Nincs igazsága, az éposz és a ballada egy főcsoportba, az elbeszélő költemények csoportjába tartoznak. A lyrai elemnek a balladában csak annyiban van helye, a mennyiben a cselekvés által kifejezésre jut. De így aztán benne kell lennie. Ezért még nem tartozik a lyrai költemények közé. — **Ifj. Janisch Lajos** urat kérjük, tudassa velünk czímét. — **K. G.** urnak. Utána nézünk a dolognak. — **Szüts Jenő** urnak. A könyvkötőnél vannak összefűzés végett. — **Névtelen leveleket nem veszünk figyelembe, bélyegtelen leveleket nem veszünk át, kéziratot nem adunk vissza.**

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: FARAGÓ SIMON.

Neumayer Ede könyvnyomdájából Budapest, VI., Szerecsen-utca 35. szám.